1.2. ЕСТЕТИКА І ТЕКТОНІКА ФОРМОУТВОРЕННЯ У ХУДОЖНЬОМУ МОДЕЛЮВАННІ КОСТЮМА

НІКОЛАЄВА Т. В.
Київський національний університет технологій та дизайну
nikolaevatd@gmail.com

Анотація. *В дослідженні представлено аналіз проблем тектоніки формоутворення об'єктів дизайну та визначення показників естетичної якості в дизайн-проектуванні костюма. В практиці сучасного дизайну переважає, в багатьох випадках, суб'єктивно-інтуїтивний підхід до визначення естетичних якостей об'єктів проектування, що не завжди забезпечує їх належну якість. Головними задачами, що поставлені в науковій роботі є визначення обумовленої та доведеної номенклатури естетичних показників, їх систематизація, аналіз та моделювання кожного естетичного фактора за основними ознаками (естетична цінність, вагомість, взаємопов'язаність), виявлення сутності та значення понять архітектоніка та тектоніка формоутворення, які поєднані раціональністю, ефективністю та функціональністю, що сприяє всебічному вдосконаленню проектованих об'єктів дизайну та всього предметного середовища існування людини.*

Ключові слова: *тектоніка, формоутворення, естетичні якості, систематизація, дизайн-проектування, костюм.*

Вступ. Проблема естетичної якості в тектоніці формоутворення характеризується відсутністю реальних та надійних, конкретизованих естетичних характеристик, невизначеністю методик оцінки естетичної якості об'єктів дизайн–проектування. В сучасній теорії формоутворення костюма неповно визначені параметри та залежності естетичних властивостей, значимість та сутність багатьох художньо-композиційних характеристик.

Класифікація композиційно-естетичних якостей поділяє їх на дві провідні групи: тектонічні властивості (об'ємно-просторова структура та формоутворюючі елементи композиції), а також, засоби гармонізації – врівноваженість, пропорційність, динамічність, супідрядність. Проте, подібну класифікацію не доцільно вважати повною та остаточною, оскільки в естетичному сприйнятті проектованих об'єктів дизайну використовуються також критерії доцільності, цілісності, єдності в різноманітності, упорядкованості та ін. Аналіз та узагальнення всіх аспектів сучасного стану вищезазначеної проблеми визначають, що вона містить в собі такі важливі напрямки, як використання системного підходу та оптимального застосування якісних і кількісних методів оцінки, зближення теорії та практики естетики тектонічного формоутворення костюма.

Постановка завдання. Необхідною передумовою створення нових технологій проектування в дизайні є оновлення теоретико-

методологічної бази цього процесу, від задуму моделей дизайнером до виготовлення проектної продукції та її реклами. Такий підхід потребує активного освоєння сучасних наукових засобів проектування, що склалися на стику фундаментальних та прикладних наук і мистецтва. Одним із головних напрямів у дизайнерському проектуванні є розвиток нових засобів та методів формоутворення об'єктів дизайну, з урахуванням художньо-композиційних закономірностей [1].

Теорія формоутворення визначає закономірності оптимального естетичного втілення в зовнішньому вигляді проектованих виробів їх призначення, функціональної суті, матеріально-конструктивної та технологічної основи. Взаємозв'язок довершеного внутрішнього змісту з оптимальним зовнішнім виглядом дозволяє досягти у витворах дизайну гармонійної єдності користі, зручності та краси. У проектованому виробі теорія формоутворення втілюється як один із засобів творчого процесу створення всебічно довершених об'єктів [2].

Теорія формоутворення дозволяє досягти в процесі проектування матеріального та інформаційно-естетичного взаємозв'язку внутрішнього змісту і зовнішньої форми об'єктів дизайну, забезпечити зриме художнє втілення призначення, функціональної суті, просторової організації, та конструктивно-технологічної основи в зовнішньому вигляді проектованих промислових виробів [3, 9].

До різних виробів промислового виробництва висуваються різні естетичні вимоги. Якщо красою повинні володіти, по можливості, усі промислові товари, то окремі вироби: вази, годинники, унікальні меблі, у тому числі й одяг, повинні мати особливі естетичні властивості. Такі вироби відносять до витворів промислового мистецтва [5]. Однією з умов підвищення естетичної цінності промислових виробів є оволодіння засобами і прийомами побудови красивої форми об’єктів, що проектуються [6]. Комплексом таких засобів володіє наука про композицію. Ця галузь науки ще не досягла того ступеня розвитку, на якому можна було б говорити про її закони, як у точних науках. Поки мова може йти лише про загальні закономірності побудови форми предметів, засновані на законах природи та гармонії [8].

Тому надзвичайно важливою проблемою стає визначення сутності естетичних вимог до об’єктів проектування, художньо-композиційних характеристик побудови тектонічної структури нових перспективних моделей в розвитку теорії формоутворення костюма.

Результати дослідження та їх обговорення. Прийоми використання закономірностей композиції змінюються разом з розвитком науки і техніки, а також зі зміною художньо-естетичних понять про красу об’єктів оточуючого людину середовища.

При вирішенні форми костюма в цілому й окремих його частин, необхідно, у першу чергу, прагнути того, щоб ця форма максимально відповідала соціальним потребам та утилітарно-функціональному призначенню. Тому, проектування будь-якої речі варто починати з вивчення її утилітарного призначення і функцій та можливості їх

втілення в естетичній формі.

В сучасній проектній дизайнерській практиці сутність першого принципу теорії формоутворення можливо виразити коротко такою формулою: **користь + зручність + краса.**

Основними факторами, що визначають сутність першого принципу художнього проектування є наступні:

1. Прогресивність – прагнення до досягнення прогресивних параметрів, технічної досконалості конструкції, її найбільшої відповідності заданим вимогам та функціям.

2. Конструктивність – досягнення гранично можливої простоти і доцільності конструкції, максимальної компактності.

3. Технологічність – забезпечення простоти і зручності виготовлення, збірки і регулювання деталей, вузлів і конструкцій.

4. Економічність – забезпечення високої економічної ефективності конструкцій і технологій у виробництві, функціонуванні та експлуатації.

5. Надійність – підвищення експлуатаційних якостей виробу і чіткості його роботи при нормальних режимах, гарантійної довговічності, простоти і безпеки обслуговування.

6. Ергономічність – забезпечення зручності експлуатації, обслуговування виробів, відповідність параметрам та функціям людини.

7. Естетичність – досягнення цілісності, співрозмірності та виразності форми виробу, найкращої її відповідності матеріалам, структурі та призначенню [9].

Створити довершений дизайнерський проект без попередньої та послідовної наукової проробки неможливо. Процес художнього проектування костюма поділяється на стадії, що у методичному відношенні мають загальні риси зі стадіями дизайн-проектування і входять до цього процесу (рис. 1).

Проектування нових об'єктів дизайну починається з моменту *складання і формування завдання*. У завданні стисло уточнюються: функціональне призначення, передбачуване конструктивно-технологічне рішення, особливі вимоги, пропоновані до художньо-конструкторської розробки. Завдання на проектування може бути видане як для модернізації існуючого виробу так і для перспективного проектування. При *вивченні й аналізі завдання* повинні бути уточнені основні вимоги: функціонально-експлуатаційні, соціальні, психофізіологічні (продиктовані навколишнім середовищем і конкретними умовами споживання), технологічні, конструктивні, економічні та художньо-естетичні [4].

Після вивчення літературних джерел і натурних зразків дизайнер, у співробітництві з конструктором, приступає до розробки ескізів у *декількох варіантах*. Ескізи представляють у вигляді художніх образів та технічних креслень, що дають наочне уявлення про проектований об'єкт.

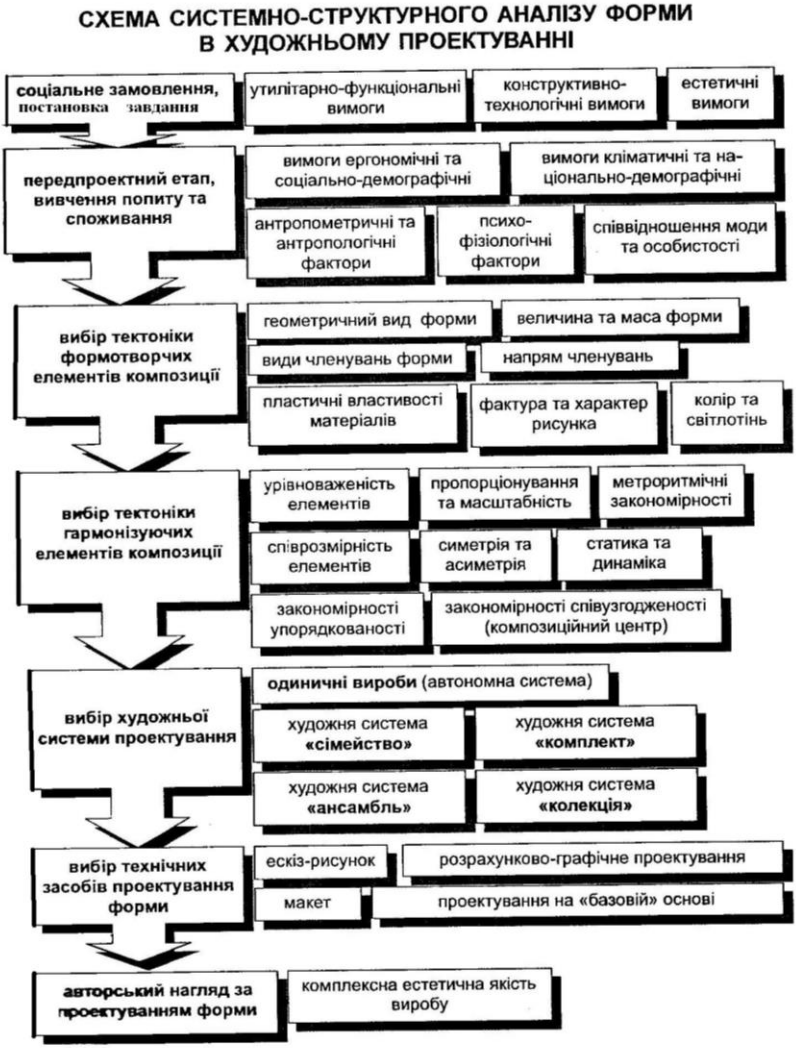

Рис.1 Алгоритм побудови тектонічної форми в дизайн-проектуванні костюма

Надзвичайно важливим етапом в дизайн-проектуванні сучасних форм костюма є визначення вимог до естетичної якості проектованих об'єктів, забезпечення високої тектонічності та знаковості.

У пошуках естетики композиційного рішення виробу необхідно використовувати також об'ємно-образотворчі засоби – макети, виконані в різних матеріалах. Розробка креслень, малюнків, ескізного проекту виготовлення макетів – це пошуки основної ідеї виробу, його компонування й узагальнення форми. Цей процес починається після детального вивчення завдання і художньо-конструктивного аналізу майбутнього об'єкту на основі моделей-аналогів.

Робота над ескізними варіантами включає аналіз базового знаку-символу форми, доцільного компонування структури вузлів та окремих деталей і завершується найбільш відповідальною творчою работою над зовнішньою формою та колоритом виробу, логічно пов'язаними зі змістом та естетичними задачами.

Компонування форми об'єкту дизайну – один із найвідповідальніших моментів процесу художнього проектування. Процес компонування об'єкту дизайну здійснюється одночасно дизайнером і інженером-конструктором. Подальший творчий процес – це композиційне уточнення форми, що виникла за схемою формоутворення. Естетичні якості виробу пов'язані з конкретними умовами та завданнями, що визначають його форму і внутрішній зміст [6,7]. Обов'язковою і дуже складною умовою тектонічного формоутворення в процесі художнього проектування є дотримання закономірностей гармонізації : доцільна супідрядність основних має, продуманість пропорцій, масштабності, ступеня статичності чи динамічності, симетрії чи асиметрії, ритмічного чи метричного ладу.

Аналіз художньо-конструкторської пропозиції – представляє проміжний етап, на якому відбувається вибір кращого з представлених варіантів оптимального вирішення форми та структури костюма.

Художньо-конструкторський проект – представляє стадію проектування, що передбачає поглиблену розробку художньо-конструкторської пропозиції, з урахуванням зауважень і засобів оптимізації, прийнятих в процесі проектного аналізу.

Останнім етапом є робоче проектування та авторський нагляд, виконання елементів промграфіки та реклами, складання супровідної документації, презентація нового дизайнерського проекту.

В наш час, на основі нових наукових даних, нових підходів та технічних можливостей формується об'єктивний комбінований метод естетичної оцінки якості об'єктів проектування, який необхідною мірою та у повній формі об'єднує розрахункові та інтуїтивні оцінки. Цей метод базується на доцільному, достатньо повному та надійному поєднанні об'єктивного та суб'єктивного елементів естетичної оцінки, у вигляді поєднання естетичних характеристик та інтервалів їх оптимальних значень, математичних моделей та суб'єктивних вихідної і заключної оцінок проектувальника. При цьому методі оцінки, рівень краси частково

визначається чисельно, складанням показників окремих естетичних властивостей, з урахуванням їх питомих значень у загальній естетичності об'єкта. Метод використовує не лише суб'єктивні естетичні уявлення, а, більшою мірою критерії гармонійності, які визначаються на основі наукового аналізу та узагальнення великого фактологічного матеріалу і практичного досвіду дизайнера.

Пошук рішень будується на розумінні гармонії в проектуванні як взаємодії, органічної єдності властивостей форми об'єкта з певними оціночними уявленнями в свідомості людини, злиття суб'єктивних художніх смаків із суспільними естетичними перевагами. Вихідним є розуміння об'єктивних засад естетичності об'єктів проектування, процесу проектування, як синтезу всіх індивідуальних можливостей проектантів, знань та умінь перетворених у творчу інтуїцію.

Емоційний вплив об'єкту проектування та його форми, є джерелом й специфічною основою естетичних властивостей та їх оцінок. Естетична оцінка проектованої форми – це її емоційна оцінка, з урахуванням ступеня доцільності, соціально-функціонального та конструктивно-технологічного змісту форми, тобто оцінка змістовності об'єкту дизайну.

Підхід до визначення номенклатури естетичних властивостей та їх класифікація й систематизація підтверджують важливість цього фактора в процесі проектування нових форм костюма. Дійсно, головну мету проектування (створення нового оптимально побудованого об'єкту чи предмета) досягають, забезпечуючи створюваний проект якомога більшою кількістю оптимальних естетичних властивостей [9].

Естетичністю тієї чи іншої властивості об'єкту називають певні характеристики та показникі естетичної цінності, які є засобом естетичної оцінки даного фактора. Назва кожної естетичної властивості включає в себе, як суттєво необхідні, терміни «естетичність» та «композиційність». Отже, враження про всю сукупність естетичних властивостей проектованого об'єкта, цілісну оцінку його краси та привабливості називають естетичною якістю. Це перший ієрархічний рівень системи та головна естетична мета художнього проектування та тектонічного формоутворення костюма.

Естетична якість складна структура внаслідок того, що вона специфічно відображає багато об'єктивних характеристик проектованого виробу, являючи собою візуально-емоційний аспект сприйняття його об'емно-просторової структури, абсолютних розмірів силуетної форми, колориту, фактури, ступеня статичності та динамічності, співузгодженості та супідрядності складових елементів.

Складність естетичної якості залежить, зокрема, від стадії реалізації художнього виробу. Естетична оцінка здійсненого в матеріалі об'єкту відрізняється від оцінки проекту через ступінь досконалості реалізації та функціонування.

Складовими естетичної якості узагальнюючого характеру є естетичність форми в цілому та естетичність всіх її основних частин. До

загального естетичного враження про композицію будь-якого типу та виду об’єкту обов'язково включають оцінку всієї форми в цілому та окремих структурних складових частин, що наповнюють цю форму. Основні складові частини головних естетичних властивостей естетичної якості (естетичність єдності у розмаїтті, упорядкованості, співрозмірності, врівноваженості) виявляють та беруть до уваги поетапно: частково у формі, як єдиному цілому, частково у складі основних структурних частин.

Для об'єктів високого ступеня складності загальна структура моделі їх естетичної якості, складається з показника естетичності форми в цілому та показників естетичності головних частин. Вона може частково видозмінюватись за значеннями вагомості цих головних компонентів, а також за їх складом та поставленими утилітарно-функціональними, ергономічними задачами.

Тобто, для кожного характерного за рівнем тектонічної складності типу проектованого об'єкту необхідне деяке уточнения складу конкретних показників основної моделі естетичної якості, що є предметом подальшого розвитку та моделювання естетичних властивостей складових композиційних елементів. Естетична якість будь-якого складного об'єкту проектування обов'язково включає в себе, крім головних естетичних властивостей форми в цілому, також і естетичність головних частин форми. Мета проектування, щодо цієї властивості, полягає в тому, щоб головні частини складної проектованої форми як найдоцільніше та найповніше відповідали естетичним критеріям тектонічності (рис. 2, 3).

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі узагальнення. Структура системи естетичних властивостей, в аспекті проектування нових форм костюма, є структурою диференційованих цілей – від найзагальнішої до проміжних та найелементарніших її ступенів.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі узагальнення. Структура системи естетичних властивостей, в аспекті проектування нових форм костюма, є структурою диференційованих цілей – від найзагальнішої до проміжних та найелементарніших її ступенів. Загальною системною властивістю, особливо на рівні засобів гармонізації, є те, що абсолютна більшість їх утворює діалектичні цілісно, протилежні властивості-опозиції, які описують гармонізацію об’єкта у їх взаємозв'язку: нюанс-контраст, симетрія – асиметрія, статика – динамика та ін. Такі опозиції утворюють і деякі естетичні властивості третього рівня системи, а саме: естетичність своєрідності–банальності, єдності у розмаїтті. Вагомість естетичних властивостей – ознака системна, що за своєю суттевістю відображає якісну та кількісну роль значимості кожного з факторів саме у всій їх сукупності, комплексі, системі. Значимість естетичних властивостей, як правило, різна між елементами різних ієрархічних рівнів: чим вищий рівень, до якого належить естетична властивість, тим вона відносно більш містка.

а *б*

Рис. 2. Дизайн-проектування на основі оцінки естетичної якості:
а – об’єктивної, б – суб’єктивної

а *б*

Рис. 3. Дизайн-проектування костюма на основі оцінки естетичної якості: а – об’єктивної, б – суб’єктивної

Фундаментальна композиційно-естетична, архітектонічна закономірність єдності форми та змісту є визначальною при моделюванні та оцінюванні всіх естетичних властивостей. Вона проявляється у вигляді формалізованих чи інтуїтивних критеріїв, базових показників характеристик естетичних властивостей, найдоцільніших та найдосконаліших форм, з якими порівнюють конкретні об'єкти. Виходячи з вищезазначеного, естетичне враження про об'єкт у цілому або про окремі його властивості тим позитивніше за характером та вище за рівнем, чим ближче значення показника даної властивості в аналізуємому об’єкті до базового (оптимального), і чим важливіший даний фактор для створення естетичного проекту (наприклад, вище значення тектонічності та об'ємно-просторової структури об'єкта у порівнянні з його декоративним оформленням).

Залежність естетичних властивостей нових форм костюма від відповідних їм характеристик та параметрів є першим внутрішнім аспектом взаємозв'язків різного роду. Оскільки всі естетичні властивості об'єкту впливають також одна на іншу, то саме в цьому виявляється зовнішній аспект їх взаємозв'язку. Наприклад, залежність візуальних розмірів та «матеріальності» форми від її кольору, пластичних і тональних членувань. Іншим аспектом взаємодії естетичних властивостей є їх взаємозв’язок з факторами функціонально-ергономічного ряду. Цей взаємозв’язок можна узагальнено розглядати як самостійний фактор: естетичність утилітарно-функціональної довершеності, що встановлює, по-перше, саму кореляцію між корисністю та красою, а по-друге, прямий характер їх взаємозв'язку та взаємовпливу. Деякі дослідники, зв'язок естетичності та ергономічності вважають найважливішим. Водночас, всі взаємодії естетичних властивостей та пов'язані з ними візуально-емоційні ефекти, мають все ж характер доповнень, принципово не змінюючи основних вражень про кожну з цих об'єктивних властивостей, зокрема, про естетичність об'ємно-просторової структури, абсолютних розмірів, матеріалу, кольору та ін. Таким чином, є всі засади вважати описану сукупність естетичних властивостей багатофакторною, багаторівневою, структурованою ієрархічною системою з діалектичною єдністю цілісності та автономності. З цього випливає висновок про можливість застосування інтегрального методу визначення оцінки естетичності складних властивостей та показників у системному проектуванні нових дизайнерських об’єктів.

Важливим аспектом естетичної якості об'єктів художнього проектування костюма є також *естетичність, як похідна утилітарно-функціональної та конструктивно-технологічної· досконалості*. Інакше кажучи, мова йде про естетичну оцінку утилітарної якості проектованої форми. Естетична цінність цієї властивості полягає в тому, що весь комплекс утилітарних властивостей об'єкту проектування сприймається одночасно, і візуально-емоційно і естетично, оцінюючи рівень цієї естетичної похідної настільки, наскільки наочно та яскраво

відображені утилітарні властивості у зовнішньому вигляді моделей та ансамблів. Мета цього фактора, як одного з елементів процесу проектування, полягає у створенні емоційно-виразної, художньо-досконалої, архітектонічної форми на основі формування об'єкту всебічно утилітарно-досконалого, тобто абсолютно функціонального, конструктивно-технологічного, екологічного [4].

Критерій естетичності утилітарної досконалості – це максимальна соціально-утилітарна, функціональна досконаліть об'єкту проектування, що наочно та яскраво відображена у його формі та тектонічній структурі. Ця містка естетична властивість прямо пов'язана із загальною утилітарно-функціональною якістю об'єкта проектування та може оцінюватись за її значенням, але з коефіцієнтом не утилітарної, а естетичної вагомості у загальній системі естетичної оцінки. Формалізація цієї складної естетичної властивості, її параметрів та критеріїв є практично нереальною, тому доцільним засобом її урахування є експертна оцінка, зокрема, на основі загальної структурно-логічної моделі формоутворення.

Естетичність об'ємно-просторової структури та тектоніки художньої форми – це візуально-емоційне сприйняття найважливішої первинної властивості форми, її фізичної основи та двох головних складових частин: матеріального об'єму та відкритого простору. В проектуванні гармонійної об'ємно-просторової структури форми, однією з головних комплексних композиційно-естетичних задач, вирішення якої покликане забезпечити проектну модель оптимальними значеннями таких властивостей, як естетичність доцільності, краса цілісності, визначенності, єдності у розмаїтті, впорядкованості, оригінальності, узгодженості, є дотримання закономірностей тектонічного формоутворення. Об'єкти тектонічного проектування мають не лише утилітарну, але й конкретно визначену та тісно пов'язану з призначенням структурну, тобто об'ємно-просторову типологію. Однією з основних складових частин загальної естетичності об'ємно-просторової структури є тектонічність структури матеріалу та колориту. Сутність цієї композиційно-естетичної властивості полягає у тому, що об'єктам проектування різного утилітарно-функціонального типу, різного характерного цільового призначення притаманні свої, такі ж характерні, але досить різноманітні за конкретними обрисами об'ємно-просторові структури та їх геометричні форми. Чим наочнішою та емоційно виразнішою у певній формі є ця відповідність, цілісність, тектонічність, тим вище ми оцінюємо естетичність цієї форми. У свою чергу, тектонічність об'ємно-просторової структури – властивість комплексна. До неї входять такі дві складові, як естетичність об'ємно-просторовоі структури форми в цілому та естетичність розподілу та співвідносності головних частин структурної композиції.

Критерієм тектонічності об'ємно-просторової структури костюма є максимальна візуально-емоційна співрозмірність параметрів. Природа естетичної цінності цього фактора – у його високій інформативній

насиченості, візуалізації такої основної та універсальної для всього, що нас оточує, ознаки довершеності та гармонії, як єдність форми та змісту самої основи об'єкту та його структури.

Емоційний, естетичний вплив на людину абсолютних розмірів тієї чи іншої форми, або об'єкту є однією з найсильніших у загальній сукупності естетичних властивостей. Розуміння великої, невеликої чи середньої за розмірами форми завжди є свідомим чи інтуїтивним оцінюванням її розмірів, у порівнянні з аналогічними за призначенням та найхарактернішими за розмірами об'єктами, в першу чергу із формою та розмірами тіла людини.

В основі естетичної оцінки величини об'єкта та його форми лежить універсальніша та об'єктивніша, ніж метрична, одиниця вимірювання –людина, її фізичні розміри та особливості візуально-емоційного сприйняття. Природа естетичної цінності цього фактора полягає у функціонально-типологічній доцільності розмірів конкретної форми, співрозмірності її до розмірів тіла людини та візуально переважних для неї тектонічних співвідношень.

Ансамблева відповідність – ще одна складова аспекту естетичної якості проектованих об'єктів, серед найсуттєвіших ознак якої – схожість за матеріалами та композиційними ознаками з іншими формами та об'єктами ансамблю. Естетичність ансамблевості – одна з головних властивостей загальної естетичної якості в проектуванні комплексу дизайнерських об’єктів. В ряді конкретних задач дизайн-проектування стоїть забезпечення у створюваному об'єкті ансамблевої узгодженості форми: єдності стилю, зовнішнього вигляду, загального композиційного устрою, геометрії, кольору, матеріалів, декоративно-оздоблюючих деталей з оточуючим середовищем, традиційними національними особливостями предметно-культурного середовища. Ансамблева узгодженість форм – фактор дуже актуальний для сучасного проектування. Природа естетичної цінності цієї властивості полягає у наочності, яку сприймають візуально-емоційно та оцінюють естетично, у відображенні такої універсальної ознаки всебічної довершеності явищ та предметів, як опосередковані взаємозв'язки всього з усім в оточуючому світі.

Для об'єктів дизайн-проектування найсуттєвішими складовими та характеристиками ансамблевості об'ємно-просторової структури костюма та геометрії форми слід вважати такі показники:

1) естетичність ансамблевої узгодженості основи об'ємно-просторової структури;

2) естетичність ансамблевої узгодженості загального композиційного та стилістичного характеру форм;

3) міра схожесті конфігурації та пластики частин форм;

4) ступінь схожості частин форми за різновидами матеріалів та конструктивно-технологічними ознаками;

5) міра наявності у формі пропорційних, орнаментальних та інших композиційних рис, подібних до характерних знаково-символічних

регіональних та національних художньо-композиційних характеристик та властивостей.

Під естетичністю конфігурації розуміють візуально-емоційний вплив найхарактерніших (граничних) поверхонь та ліній форми, які створюють її силует, контур, пластику та проявляються у всіх обрисах форми костюма. Природа естетичного значення конфігурації форми полягає у тому, що це візуально найбільш вражаюча, найінформативніша властивість загальної просторової організації форми, яка відображає найважливіші типологічні риси внутрішньої структури об'єкта. Конфігурація – одна з найважливіших композиційно-естетичних властивостей, яка тісно взаємопов'язана з властивостями оригінальності, інформативності форми, а також її образності. Критерієм цієї властивості та орієнтацією в процесі її проектування має бути створення виразних геометричних форм та ансамблів. Загальна конфігурація форми складається з трьох головних компонентів-різновидів: обрису, силуету та пластики форми костюма.

Природа естетичної цінності матеріалу форми наочно виявляє конструктивну сутність та утилітарно-функціональні особливості об'єкту, що проектується. Саме доцільне поєднання різних матеріалів часто визначає загальне естетичне враження про форму чи ансамбль в костюмі. Як одна з головних естетичних цільових функцій художнього проектування, естетичність матеріалу обумовлює необхідність забезпечення поєднання максимально доцільних, виразних та сучасних матеріалів у проектованій формі. Якщо склад матеріалів форми оптимально ближчий до естетичного ідеалу, тим вищим стає рівень естетичності всієї форми костюма [10].

Однією з найважливіших естетичних властивостей проектованих об'єктів та однією з основних складових мети дизайн-проектування, є краса кольорового вирішення – естетичність загального колористичного ладу. Емоційне значення кольорової гами полягає у визначеному безпосередньому фізіологічному впливі на людину кожної зі складових частин спектра–збуджуючої, заспокійливої та ін. Естетична цінність цього фактора – у доцільному тектонічному застосуванні емоційного впливу кольорів, відповідно внутрішньому наповненню об'єкту та його форми. Основними складовими, аргументами та параметрами естетичності кольору в дизайні костюма можуть бути визначені такі показники та характеристики:

- естетичність тектонічності загального кольорового вирішення, ступеня відповідності кольорової гами форми соціальному та утилітарному призначенню об'єкту проектування;
- естетичність загального рівня знаково-символічного вираження кольорового вирішення форми;
- естетичність оригінальності кольорового вирішення форми;
- естетичність ансамблевої узгодженості сполучень кольорів даного проектованого об'єкта;
- естетичність впорядкованості кольорової композиції форми;

- естетичність єдності у розмаїтті кольорів у загальному колористичному вирішенні форми костюма.

Сутність такої властивості як естетичністьупорядкованості полягає у тому, що, крім раціонального сприйняття та оцінки організованості об'єкту проектування, в процесі його утилітарного використання, одночасно сприймається впорядкованість об'єкту та його форми, оцінюється естетично взаєморозташування основних структурних частин, регулярність їх конфігурації, взаємозв'язок головного та другорядного. Доцільна, наочна регулярність проектованої форми в цілому, впорядкованістьї частин та елементів є одним із найважливіших завдань у процесі системного проектного формотворення костюма. Природа естетичної цінності впорядкованості форми костюма полягає у тому, що вона яскраво, наочно відображає один з атрибутів всього дійсно довершеного та прекрасного в оточуючому світі – певну закономірність, організованність як ознаку будь-якого органічного цілого, в тому числі, середовища існування людини.

Естетичною співрозмірністю форми називають естетичну властивість розмірної відповідності, а також композиційної значимості об'єкту та його форми, що характеризується співвідношенням абсолютних розмірів самого об'єкту з характерними його частинами, оточенням та розмірами тіла людини. Саме у відповідності розмірів, співрозмірності цілого, його компонентів, що сприймаються як єдина складна система, полягає основа композиційної цінності цього естетичного фактора.

Сукупним критерієм співрозмірності та композиційної значимості форми має бути оптимальна відповідність розмірів, композиційного характеру форми призначенню та функціональній суті об'єкта, максимальна міра співрозмірності масштабу людини та доцільна, як правило, міра співрозмірності величини об'єкту та оточуючаго середовища. Загальний ступінь співрозмірності основних частин складної форми та їх габаритів – одна з основних характеристик естетичної співрозмірності. Серед її складових виділяють такі:

- ступінь внутрішньої модульності, тобто співрозмірність кожної з частин форми;

- ступінь зовнішньої модульності, тобто взаємної співрозмірності частин, що визначається співставленням всіх комбінацій форм [11].

Естетичність врівноваженості форми, співрозмірність мас та простору між ними, за допомогою яких створюється структура, що її сприймають як єдине ціле, – головна з ознак естетичності врівноваженості об'ємно-просторових відношень композиції. Інформаційним знаковим відображенням врівноваженості цих головних складових композиції – об'ємів форми та простору, є загальні горизонтальні та вертикальні поверхні, ступінь доцільної компактності та габаритної співрозмірності форми костюма. Необхідно зазначити, що ця властивість та коректний детальний її опис-фактори дуже важливі в

процесах проектування, де вимоги до неї нерозривно пов'язані з вимогами визначеності та однозначності алгоритмічного опису форм, а також при естетичному оцінюванні об'ємно-просторової структури, конфігурації та форми об'єкту проектування.

Естетичність довершеності форми включає два компоненти: семантичну (або логічну) та естетичну (емоційну) довершеність, яка може проявлятись у вигляді безпосередньо утилітарно-функціональної сутності предмета та раціональної довершеності його форми.

Оптимальність міри та роль довершеності форми костюма, в кінцевому випадку, визначаються не стільки абсолютним кількісним рівнем, скільки ступенем доцільності певної естетичної якості. Оптимальна довершеність форми костюма, в більшості випадків водночас визначає також її тектонічність, оскільки вона тісно пов'язана з архітектонікою, будучи необхідною її передумовою та компонентом. Головні характеристики довершенності форми це взаємозв'язки «змісту» та «форми» об'єкту, структурні параметри яких однаково різноманітні та багаточисленні. Загальна довершеність залежить від таких суттєвих факторів як цілісність форми, ступінь типологічної складності та співузгодженості елементів форми. Внаслідок високої складності тетонічної побудови та складної визначеності довершеності форми, навіть логічно-структурне її моделювання досить утруднене при відсутності оптимізації взаємозв’язку цих факторів.

Ще одна провідна властивість побудови об'єкту проектування-естетичність цілісності, візуально-емоційної пов'язаності об'ємно-просторової структури, та визначеності форм костюма. Під цим фактором розуміють композиційно-естетичну властивість визначеності обрисів, меж форми об'єкту, його загального просторового контуру, що сприймається візуально та емоційно. Загальне естетичне враження про цілісність форми залежить від наповненості всієї композиції. Важливою складовою цього композиційно-естетичного фактора є естетичність цілісності об'ємно-просторової структури. Залежність загального естетичного враження про визначеність форми від показників, що характеризують її, головним чином – пряма: чим рівномірніше заповнена форма, чим більш координовані її елементи, тим більше визначена вся форма об'єкту, і тим вона більш переважна та естетична. Критерій наведеного композиційно-естетичного фактору такий: форма об'єкту проектування і, перш за все, його об'ємно-просторова структура, мають бути достатньо визначеними тектонічними характеристиками для чого необхідно, щоб форма об'єкту була заповнена рівномірно та достатньо цілісно [12].

Критерії та діапазон гармонійних значень просторового зв'язку елементів форми костюма інваріантні, та є фактором, притаманним у повній мірі об'єктам будь-якого функціонально-структурного призначення, що і є метою проектування цієї властивості у кожному конкретному об'єкті. Залежність цієї властивості від просторового

зв'язку визначає, що чим більша координація-субординація елементів форми костюма, тим вона емоційно-візуально більш цілісна.

Естетичність єдності у розмаїтті є однією з універсальних естетичних задач художнього проектування із забезпечення гармонійної візуально емоційної єдності частин форми, завдяки тому, чи іншому ступеню подібності геометрії цих частин. Метою є саме єдність у вигляді подібності, а не пропорційність, адже пропорції це пише атрибут та засіб досягнення співрозмірності частин цілого. Двуєдина властивість естетичності єдності у розмаїтті визначається двуєдиною характеристикою – ступенем подібності-відмінності. Суть цього естетичного фактора полягає у тому, що форми, так чи інакше схожі, єдині у своїй геометрії, в той же час відрізняються за абсолютними розмірами та подібністю. Такий прояв єдності у розмаїтті форми костюма емоційно сприймається та оцінюється естетично у більшості випадків як позитивна властивість, елемент краси. Важлива складова двоєдиного естетичного фактора – естетичність єдності частин складної форми об'єкта проектування. Властивість композиційної подібності та естетичності єдності геометрії частин форми дуже тісно стикається з композиційною цілісністю та суттєво її доповнює. Естетичність розмаїття, друга рівноцінна складова двоєдиної композиційно-естетичної властивості, визначає виразну відмінність частин форми костюма між собою та відносно єдиного цілого. Природа естетичної цінності єдності частин форми, їх композиційної подібності полягає у наочному відображенні у формі конкретного об'єкту такої важливої ознаки довершеності, як органічна цілісність предметних форм оточуючого світу, подібність чи єдність багатьох, або всіх складових частин.

Естетична цінність розмаїття частин форми полягае в тому, що в ній відображається важлива тектонічна властивість побудови форми костюма. Цінність цієї властивості також у задоволенні психологічної потреби людини в багатоваріантній інформації. У відповідності до цього, проектною задачею та критерієм даної властивості, є помірна загальна схожість і розмаїття частин складної форми та забезпечення кожного конкретного проекту доцільним рівнем подібності. Двома однаково неприйнятними, полярно протилежними граничними значеннями цієї властивості є: пригноблююча одноманітність та максимальне, без будь-якої подібності розмаїття, що руйнує тектонічну єдність частин форми костюма. Головна, характеристика естетичності у розмаїтті – ступінь подібності – відмінності частин форми за кожною з тектонічних характеристик: геометричною структурою, конфігурацією, кольоровою гамою, матеріалами та ритмикою.

Висока незалежність прояву, домінантне значення фактора естетичної образності та його естетична самоцінність очевидні в процесі дизайн-проектування костюма. Утилітарно-функціональна цілісність ансамблю, взаємозв'язок між його елементами можуть існувати за найрізноманітніших структурно-розмірних характеристик. Зовсім іншим є

візуально-емоційна цілісність, композиційна образність, взаємозв'язок між компонентами, що оцінюються естетично. Ця естетична властивість, настільки складно опосередкована у своєму конкретному матеріальному прояві, що за основні складові її частини доцільно вважати два компоненти: повноту складу змісту та яскравість й виразність його втілення. Естетичність асоціативної образності форми – найскладніша властивість, ступінь якої визначається тим, наскільки повно, у порівнянні з іншими досконалими об’єктами та образами, відображено у конкретному об'єкті проектування його утилітарно-функціональне призначеня, ідейний зміст та знакову образність сприйняття. Образність також характеризує інформативність форми – наочне відображення у зовнішньому вигляді об'єкту проектування його призначения та внутрішнього змісту. Художня образність характеризується, головним чином, асоціативною подібністю структури та конфігурації даної, конкретної форми з формою інших об'єктів аналогічної функціональної сутності, а також ступенем типологічності сприйняття форми суб’єктами споживання.

Аналіз системи естетичних показників тектонічної структури таких об’єктів проектування в дизайні дає можливісгь зробити наступні узагальнення:

1. Метод естетичної оцінки об'єктів проектування базується на доцільному, достатньо повному та надійному поєднанні об'єктивного та суб'єктивного елементів у вигляді оптимальних естетичних та тектонічних характеристик.

2. Естетична оцінка проектованої форми костюма – є емоційною та композиційною оцінкою, з урахуванням ступеня доцільності, соціально-функціонального та конструктивно-технологічного змісту форми, її образності та інформативності.

3. Сукупність естетичних властивостей проектованого об'єкту, цілісну оцінку його привабливості називають архітектонічністю (або сукупною, глобальною естетичною властивістю об'єкта).

4. Естетичнісгь об'єкта проектування є складною за своєю сутністю, змістом та особливостями системою різноманітних тектонічних властивостей. Ці фактори-властивості різні як за своєю естетичною цінністю, так і за складністю, визначеністю, відносною значимістю та характером.

5. Структура системи тектонічних властивостей форм костюма в аспекті проектування є структурою диференційованих цілей – від найзагальнішої до проміжних та найелементарніших ступенів. Загальною системною властивістю, особливо на рівні засобів гармонізації, є те, що абсолютна більшість їх утворює цілісно протилежні властивості-опозиції, які визначають безпосередньо у їх взаємозв'язку та взаємодії.

6. Один із оптимальних способів визначення вагомості факторів естетичної якості – статистичний, при якому пошукувані значення знаходять через анкетне опитування великої кількості споживачів та

спеціалістів, із подальшою статистичною обробкою отриманих результатів. Залежність естетичних властивостей від відповідних їм тектонічних характеристик та параметрів є першим внутрішнім аспектом взаємозв'язків різного роду. Всі естетичні властивості об'єкту впливають також одна на одну, тому саме в цьому виявляється зовнішній аспект їх взаємозв'язку.

7. Сукупність естетичних властивостей є багатофакторною, багаторівневою, структурованою системою з діалектичною єдністю цілісності та автономності факторів. З цього випливає висновок про можливість застосування інтегрального методу визначення оцінки естетичності складних властивостей та показників у системному дизайн-проектуванні нових форм костюма.

8. Сукупність естетичних властивостей, як єдиної системи, тобто визначення складу (номенклатури всіх елементів), структури (групування елементів різної значимості за ієрархічними рівнями), зв'язків елементів між собою у функціонуванні системи – все це створює необхідні передумови для узагальненого опису всіх конкретних естетичних факторів та практичного урахування об'єктивних характеристик цієї системи в дизайн-проектуванні. Це є також необхідною передумовою для розгляду питання про об'єктивне, теоретично обгрунтоване (а не лише суб'єктивно-інтуїтивне) управління системою естетичних властивостей проектованого об'єкту, на основі архітектичних дизайнерських рішень.

Однією з найважливіших специфічних задач в дизайн-проектуванні костюма є найбільш доцільне втілення в зовнішньому вигляді проектованих виробів їх призначення та функціональної суті, матеріально-конструктивної та технологічної основ, що складають засади архітектонічного підходу. Термін «архітектоніка» виник в епоху формування античного мистецтва, від грецького слова «архітектоніке» – будівельне мистецтво, й означав художнє вираження закономірностей побудови архітектурного об'єкта. Цей термін тепер вживається в дизайн-проектування не тільки в конструктивно-технологічному змісті, але й у функціонально-утилітарному і, насамперед, в естетичному. Він містить в собі позначення всебічної досконалості й організованості, раціональності, логічної стрункості, гармонії зовнішнього і внутрішнього аспектів побудови об’єктів дизайну. Перша теоретична формула архітектоніки була визначена, ще у відомій «тріаді» Вітрувія про необхідність дотримання в об'єктах проектування гармонійної єдності: користі, надійності та краси.

В сучасному визначенні під терміном «архітектоніка» розуміють: всебічний матеріальний та інформаційно-естетичний взаємозв'язок внутрішнього змісту і форми, або зриме, художнє втілення призначення, функції, просторової організації та конструктивно-технологічної основи в зовнішньому вигляді проектованих виробів. Тектоніка є поняттям більш вузьким і визначає конструктивно-матеріальний аспект архітектоніки, тобто, наочне, художнє вираження властивостей матеріалів і

конструктивно-технологічної основи виробу в його зовнішній формі. Для того, щоб річ була архітектонічною, вона повинна бути довершеною за своїм призначенням, функціональністю побудовою, міцністю, надійністю та естетичністю.

Водночас, архітектонічність залежить від того, наскільки приваблива та знакова форма предмета, наскільки його зовнішній вигляд відповідає візуально-емоційним особливостям сприйняття та культорно-естетичним потребам людини. Значення архітектоніки в дизайн-проектування костюма полягає в тому, що вона служить засобом, який дозволяє зробити речі такими, що візуально краще сприймаються, легше впізнаються, є психологічно близькими для людини. Велике значення архітектоніки в її емоційному, естетичному впливі на споживача, створенні почуття впевненості, надійності, задоволеності. Тобто, архітектоніка є дієвим засобом гуманізації і всебічної гармонізації створюваних людиною промислових виробів та середовища існування.

Найважливіша сутність архітектонічної побудови форм в дизайні костюма полягає в єдності внутрішнього змісту і зовнішньої форми об’єктів дизайн-проектування. Внутрішній зміст об'єктів дизайну є сукупністю компонентів, що виражають основні ознаки цієї сутності:

- *ознаки утилітарно-функціонального змісту,* що виражають соціальну корисність, функціональність, утілітарне призначення, спосіб реалізації цього призначення;

- *ознаки конструктивно-матеріально-технологічного змісту,* що виражають побудову конструктивної основи, технології та засоби виготовлення, основні матеріали та їх властивості;

- *ознаки структурного змісту,* що виражають тектонічну морфологію об’єкту, загальну об'ємно-просторову побудову, взаєморозташування і взаємодію його частин, їх об’єднання в основній формі.

Форма є другою двоєдиною сутністю будь-якої речі, тобто форма – це зовнішній, візуально сприйнятний матеріально-просторовий прояв внутрішнього змісту предметних об'єктів. Це активний компонент, об'єднаний зі змістом не тільки прямим, але і зворотним зв'язком, і здатний впливати на внутрішній зміст та структуру. Форма містить у собі два органічно взаємозалежні аспекти: внутрішню форму-структуру і форму зовнішню – граничну пластичну оболонку. Визначено, що в об'єктах дизайн-проектування структура є загальною основою побудови композиції предмету і його форми, яка матеріалізує призначення і функціональну сутність. Ця тектонічна властивість форми в дизайні костюма визначається терміном «об'ємно-просторова структура». В об'ємно-просторовій структурі чітко виділяють два головні матеріальні елементи: об'єм (матеріал) і відкритий простір, від взаємодії яких залежить організація об'ємно-просторової структури будь-якого об’єкту дизайну, в тому числі і костюма.

Зовнішня форма об'єкту є його зримою лицьовою поверхнею, з усією сукупністю частин і елементів зовнішнього вигляду: рельефом, фактурою, кольором, різними членуваннями, декоративними елементами, світлотіньовими ефектами й іншими факторами. Важливо, що саме в структурі та зовнішній оболонці форми виявляються основні характеристики архітектонічності об'єкту проектування.

До головних характеристик архітектонічності в дизайн-проектуванні костюма відносяться:

- рівень досконалості внутрішнього змісту об'єкту;
- рівень досконалості зовнішньої форми об'єкту;
- рівень інформативності форми, тобто вираження взаємозв'язку внутрішнього змісту і форми, відповідність візуально-емоційним особливостям сприйняття;
- рівень художнього вираження змісту у формі, ступінь естетичності та тектонічності об'єкту проектування – костюма.

В результаті накових досліджень визначено, що умовою створення архітектонічного об'єкту в дизайн-проектуванні костюма є обов'язкова й одночасна наявність досконалості внутрішнього змісту і зовнішнього вигляду форми; правдивість, інформативність і художня виразність їх візуального втілення. Це завдання в процесі дизайн-проектування костюма забезпечується за рахунок використання методик архітектонічного формоутворення. Загалом ці методики враховують головні вимоги до побудови архітектонічного об'єкту та мають таку послідовність:

1. Створення ескізних проектних варіантів нових об’єктів дизайн-проектування найбільш економічних і досконалих за функціонуванням, конструкціями, технологіями, зручністю експлуатації.

2. Добір з рівноцінних за оптимальним рівнем загальної якості варіантів, найбільш відповідних сутності проектованого об’єкту та найбільш емоційно й естетично виразних за зовнішнім виглядом.

3. Детальна композиційно-художня розробка прийнятого тектонічного структурно-конструктивного типу форми проектованих моделей.

4. Найбільш повне застосування в кожному конкретному випадку закономірностей архітектоніки – всебічної гармонії форми і внутрішнього змісту, взаємозв'язку між геометрією, структурою, пластикою, розмірами форми та її конструктивними, технологічними і декоративно-художніми властивостями.

5. Гнучке та інноваційне застосування всього арсеналу композиційно-естетичних засобів формоутворення, мови архітектоніки, з орієнтацією на оптимальні критерії та зразки природного середовища та культурно-естетичні ідеали краси.

6. Оптимальне використання інформаційно-тектонічних можливостей, природного вигляду та властивостей конструкційних матеріалів і декоративно-захисних властивостей оздоблювальних матеріалів (фактури, текстури, малюнка, кольору).

7. Відповідність кольорографічних і декоративно-образотворчих засобів художньої обробки форми, міри їх виразності та інтенсивності, конкретній конструктивній основі об’єкту проектування.

8. Візуальне акцентування, за допомогою засобів гармонізації, тектонічної досконалості конструкції та прогресивності технології виготовлення.

9. Системне урахування і гармонійний взаємозв'язок конкретних тектонічних вимог з іншими факторами художньо-композиційного формоутворення, супідрядність загальній якості проектованого об'єкта.

10. Досягнення художньої цілісності тектонічної побудови об’єкту дизайн-проектування нових форм костюма їх знаковості, образної виразності та естетичної цілісності.

Висновки. В результаті проведення наукового аналізу використання теорії формоутворення в дизайн-проектуванні костюма, визначено, що провідним напрямком в діяльності дизайнера стає досягнення інформаційно-естетичного взаємозв’язку внутрішнього змісту і зовнішньої форми, максимальної образності, виразності та знаковості проектованого об’єкту, на основі об’єктивної оцінки естетичної якості. Алгоритм побудови тектонічної форми в дизайні костюма, визначення номенклатури естетичних властивостей об’єктів дизайн-проектування, систематизація та структурування провідних естетичних властивостей сучасних форм костюма, визначають, що фундаментальною архітектонічною закономірністю виступає єдність форми та змісту проектованих об’єктів, на основі оптимальної оцінки естетичних властивостей. Критеріями тектонічності проектованої форми костюма є: рівень досконалості внутрішнього змісту та зовнішньої форми, рівень інформативності та відповідності візуально-емоційним особливостям сприйняття, художнє вираження змісту у зовнішній формі та ступінь досконалості сукупної естетичної якості.

В процесі дизайн-проектування сучасного костюма такі вимоги можуть бути забезпечені на основі детальної композиційно-художньої розробки прийнятої тектонічної основи, інноваційного застосування багатого арсеналу композиційно-естетичних засобів формоутворення, візуального акцентування досконалості конструкції, доцільного, гармонійного взаємозв’язку тектонічних вимог з усіма факторами художньо-композиційного формоутворення, досягнення художньої цілісності тектонічної побудови нових форм костюма, їх знаковості, образності та естетичної цілісності. Вивчення та структуризація показників естетичної якості в процесі формоутворення надає можливість удосконалення процесу дизайн-проектування сучасного костюма та його архітектонічних характеристик.

Література:

1. Божко Ю. Г. Архитектоника и комбинаторика формообразования : Учебник. Київ : Вища школа, 1991. 245 с.
2. Власов В. Г. Архитектоническая форма в изобразительном искусстве, архитектуре и дизайне: единство методологии, типологии и терминологии. Архитектон: известия вузов. 2013. № 43. С. 5–18.
3. Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. Киев: Вища школа, 1988. 191 с.
4. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навч. посіб. / М. В. Колосніченко. Л. І. Зубкова, К.Л. Пашкевич та інші. Київ : Профі, 2014. 386 с.
5. Ермилова В.В., Ермилова Д. Ю. Моделирование и художественное оформление одежды. Москва, Издательский центр «Академия» , 2001. 184 с.
6. Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу : навч. посібник Київ : КНУТД, 2018. 238 с.
7. Колосниченко М. В., Пашкевич К.Л., Малинская А. Основные факторы проектирования тектоничных форм одежды. Сборник статей 3 Международного симпозиума [«Creativitate. Tehnologie. Marketing»], (Молдова, ТУМ, 31 октября – 1 ноября 2014г.) / Universitatea Tehnică a Moldovei. Ch.: UTM, 2014, Vol. 3. С. 153-157.
8. Назаров Ю. В. Пластический язык и тектонические особенности промышленных изделий: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. искусствоведения: спец. 17.00.06 Москва.1997. 23 с.
9. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма : Київ: Арістей, 2018. 340 с.
10. Пашкевич К. Л., Проектування тектонічних форм одягу з урахуванням властивостей тканин: монографія. Київ: ПП «НВЦ «Профі», 2015. 364 с.
11. Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В., Гаврилко Н. С. Дослідження закономірностей тектонічного формоутворення моделей одягу. Технології і дизайн. 2014. №3 (12).
12. Хабирова К. М., Кривобородова Е. Ю., Румянцева Г.П., Евтушок В. А. Тектоника моделей одежды сложных форм. Дизайн и технологии. Москва: ИИЦ МГУДТ, 2011. № 24. С. 30-36.

AESTHETICS AND TECTONICS OF FORMATION IN ARTISTIC MODELING OF A COSTUME

NIKOLAYEVA Tetyana

The article is devoted to the study of the problems of tectonics of the formation of objects of design and determination of indicators of aesthetic quality. In many modern design practices, in many cases, the subjective-intuitive approach to defining the aesthetic qualities of design objects prevails, which does not always ensure their proper quality. Insufficient validity and reasonableness of these types of design decisions, lack of

aesthetic evaluation, manifestation of subjectivism cause the creation of poor quality of design decisions. The main objectives set in the scientific work are to determine the condition and proven nomenclature of aesthetic indicators, their systematization, analysis and modeling of each aesthetic factor on the main features (aesthetic value, weight, interconnectedness). Identifying the essence and meaning of the concepts of architectonics and tectonics of formation, which combine rationality, efficiency and functionality, contributes to the comprehensive refinement of projected objects of design and the entire subjective environment of human existence.

Key words: tectonics, shaping, aesthetic qualities, systematization, perfection of design, costume.